

Tryggare skola

2010-08-08

Folkpartiet

Folkpartiets förslag i korthet:

- Utbildningsnämnden ska kunna bestämma att föräldrar ska närvara i skolan
- Utbyggd elevhälsa. Satsa mer pengar på personal i skolhälsovården

Folkpartiet vill ha en skola där alla elever känner sig sedda, är trygga och mår bra. Det förutsätter ett välfungerande förebyggande arbete, till exempel genom en bra elevhälsa och insatser mot mobbning. Men lärarna måste också kunna sätta in åtgärder när elever inte följer reglerna – och involvera deras föräldrar. Dessutom måste de allra mest utsatta barnen i samhället få det stöd och den hjälp som behövs för att de ska klara sin skolgång.

Vi kan i dag presentera ett program med fem satsningar inom detta område som vi vill prioritera under nästa mandatperiod. Det handlar om ytterligare möjligheter för skolan att involvera föräldrar till barn som stökar, mer personal i elevhälsan, bättre förebyggande arbete mot mobbning och skärpta befogenheter mot skolkare. Men det handlar också om insatser för elever som lever omhändertagna på till exempel familjehem.

1. **Utbildningsnämnden ska kunna bestämma att föräldrar ska närvara i skolan.** Elever som vid upprepade tillfällen och trots tydliga insatser från skolans sida stör verksamheten skapar en dålig undervisningssituation för sig själva och sina skolkamrater. Samtidigt är det viktigt att dessa elever inte utestängs från undervisningen. Därför ska utbildningsnämnden i en kommun på begäran av skolan kunna besluta om att en förälder till en störande elev ska närvara i skolan under lektionstid.
2. **Utbyggd elevhälsa.** I den nya skollagen stärks elevhälsan. Vi vill nu gå vidare genom att under nästa mandatperiod rikta ytterligare statsbidrag till elevhälsan. Fullt utbyggd innebär satsningen ett tillskott på en halv miljard per år vilket omsatt i tjänster motsvarar ett tusen fler skolsjuksköterskor, skolläkare, skolkuratorer och skolpsykologer.
3. **Fortsatta insatser mot mobbning.** 2006 tog regeringen initiativ till den största satsningen någonsin mot mobbning. Den inbegriper både pengar och skärpta befogenheter för skolledningarna. Folkpartiet vill fortsätta detta mycket viktiga arbete.
4. **Skriv in skolk i betygen.** Ogiltig frånvaro från skolan är oacceptabelt. Samtidigt är det ett tecken på att något inte står rätt till. Från nästa höst ska därför skolk skrivas in i terminsbetygen. Det är viktigt dels för att fånga upp elever med riskbeteende, dels för att till alla elever skicka en signal om att undervisningen är viktig.
5. **Mer stöd till de mest utsatta barnen.** Socialt utsatta barn klarar sig dåligt i skolan, i synnerhet pojkar. Vi vill därför förbättra stödet till dem, bland annat genom att varje barn vid placering i familjehem, HVB eller särskilda ungdomshem ska genomgå en skolpsykologisk och pedagogisk utredning.

Ökat föräldraansvar för stökiga elever

Skolan ska vara trygg och lärorik. Därför har regeringen gett Sveriges lärare och rektorer skärpta befogenheter, till exempel möjligheten att flytta mobbare, splittra gäng, beslagta störande föremål, stänga av elever som betar sig illa och skicka ut stökiga elever ur klassrummet.

Men det är föräldrarna som har huvudansvaret för sina barns fostran. Det är ett ansvar som skolan varken kan eller bör överta. Flera studier visar att det finns ett positivt samband mellan föräldrarnas engagemang och barnens skolresultat. Till exempel skriver Folkhälsoinstitutet i en forskningsöversikt att både barnens uppförande i skolan och deras studieresultat förbättras när föräldrar engagerar sig i skolarbetet¹.

Om ett barn är fysiskt sjukt kan föräldern stanna hemma med barnet utan att förlora arbetsinkomst. Men om ett barn på grund av till exempel psykisk ohälsa har ett utagerande beteende eller helt saknar intresse för skolarbete, finns idag inte den möjligheten.

En del elever som stökar och bråkar i skolan har trassliga hemförhållanden. I deras fall kan hemmet snarare vara en del av problemet än av lösningen. För dessa elever är det centralt med ett nära samarbete mellan lärare, elevhälsa och socialtjänst.

Men även elever med stabila hemförhållanden har ibland svårt att fungera i skolan. För dem är samverkan mellan skola och föräldrahemmet ofta en del av lösningen.

En rimlig åtgärd är att ge skolan och dess huvudman (kommunen) större möjligheter besluta om att involvera föräldrarna. Folkpartiet föreslår därför att kommunen ska kunna begära av en förälder att vara närvarande i skolan. I de allra flesta fall detta kan komma på tal sker det genom en frivillig överenskommelse.

Ytterst bör dock kommunen ha möjlighet att fatta beslut om att en förälder ska delta en viss tid i skolan.

För den tid en förälder närvarar i skolan ska ersättning motsvarande föräldrapenning utbetalas av kommunen. Hänsyn ska tas till föräldrarnas arbetssituation och den tid som bestäms att en förälder ska närvara i skolan ska vara begränsad.

¹ Svenska skolbarns hälsövanor 2005/06, grundrapport, Statens folkhälsoinstitut.

Utbyggd elevhälsa

Elevvårdsutredningen skriver i sitt betänkande Från dubbla spår till elevhälsa – i en skola som främjar lust att lära, hälsa och utveckling (2000:19) att hälsa och lärande gynnas av samma faktorer. För de barn som inte mår bra är elevhälsan viktig, både som stöd och för att undanröja hinder för deras utveckling. Samtidigt skriver utredningen att det finns stora kvalitetsproblem i elevhälsans arbete.

Skolverkets granskningar visar att det är stora skillnader på tillgången och kvaliteten på skolhälsovård och elevvård över landet. I vissa kommuner går det 3300 elever per skolsköterska, samtidigt som medianen ligger kring 600 elever. På samma sätt skiljer för skolkuratorer och skolpsykologer. I någon kommun finns 10 800 elever på en skolkurator - hela 10 000 elever fler än snittet. Men även om man bortser från extremfallen är skillnaderna mycket stora.

Elever som mår dåligt måste få stöd av en fungerande elevhälsa. Elever som är trygga och mår bra presterar bättre i skolan – en satsning på elevhälsan förbättrar därför även kunskapsresultaten i skolan. Därför har regeringen också skärpt kraven på elevhälsan i den nya skollagen.

När det finns budgetutrymme vill Folkpartiet under nästa mandatperiod gå vidare och prioritera en satsning på fler anställda inom elevhälsan. Genom en sådan satsning får lärarna också större möjlighet att koncentrera sig mer på skolans huvuduppgift – kunskapsförmedling.

Satsningen ska ske i form av ett riktat statsbidrag till skolhuvudmännen. Målsättningen är att satsningen under mandatperioden ska nå en nivå på 500 miljoner kronor per år när den är fullt utbyggd. Omsatt i tjänster innebär detta ungefär ett tusen skolsköterskor, skolkuratorer och skolpsykologer.

Fortsatta insatser mot mobbning

Mobbning är ett av de värsta uttrycken för bristande respekt för en medmänniska och klasskamrat. Tusentals barn går varje dag till skolan med en klump i magen, medvetna om att de måste möta sina plågoandar i korridorer och på skolgårdar. Bland de första insatserna Folkpartiet genomförde när vi fick möjlighet att styra över Utbildningsdepartementet var därför att ta initiativ till en storsatsning mot mobbning och annan kränkande behandling.

För det första har lärarnas disciplinära befogenheter skärpts. Det är numera möjligt att flytta en elev som mobbar en annan elev. Aldrig mer ska ett mobboffer behöva byta skola för att undkomma sina mobbare. Det är också möjligt att splittra ett stökigt gäng och sätta in åtgärder mot elever som inte behandlar sina medelever med respekt.

För det andra pågår den största satsningen någonsin mot mobbning. Det handlar om forskningsbaserade åtgärdsprogram, universitetskurser för lärare och utbildningar om hur mobbning kan upptäckas och bekämpas för all skolpersonal.

Vi vill även under nästa mandatperiod fortsätta satsningarna mot mobbning. Totalt omfattar satsningen 40 miljoner kronor t o m 2014.

Skriv in skolk i betygen

Flera rapporter visar att många elever skolkar. Det gäller både på gymnasiet och i grundskolan - även om det är vanligare på högstadiet än på låg- och mellanstadiet.

Mellan tre och fyra procent av landets gymnasieelever får varje år sitt studiemedel indraget på grund av skolk. Men ströskolket på enskilda lektioner är mycket mer omfattande - eleven måste skolka 20 procent av tiden för att bli av med studiemedlet.

Ingenstans i arbetslivet är det acceptabelt att den enskilde kommer och går som den vill. Att kräva närvaro och att se strängt på skolk är därför en viktig del i elevernas fostran inför vuxenlivet.

Många har en orealistisk syn på skolk. Det är inte eleverna som har lättast för skolarbetet som är frånvarande från lektionerna. Tvärtom har skolkarna dåliga studieresultat och de använder i högre utsträckning narkotika och begår brott än andra elever.

Folkpartiet vill därför att skolk skrivs in i grund- och gymnasieelevernas terminsbetyg. Detta ska kunna ske redan från hösten 2011.

Mer stöd till de mest utsatta barnen

När föräldrarna inte räcker till och inte förmår att ta ansvar för sitt barn måste samhället gripa in och säkerställa att barnet får den trygghet och omsorg som varje barn behöver. När ett barn omhändertas tar samhället över föräldrarnas ansvar för barnet. Erfarenheten visar att samhället ofta misslyckas med den uppgiften. Många av de barn som placeras i samhällets vård får inte det stöd de har rätt till. Skrämmande många av barnen får stora problem som unga vuxna.

Socialt utsatta barn klarar sig riktigt dåligt i skolan, i synnerhet pojkar. Många av dessa barn lämnar i dag skolan utan betyg och hamnar i utanförskap. Det finns mycket starka samband mellan dåliga resultat i skolan och risken för allvarlig social problematik. Men forskningen visar också på det motsatta: att utbildning är den starkaste skyddsfaktorn för socialt utsatta barn. Går det bra i skolan så klarar sig barnen också bättre i framtiden.

Erfarenheterna från ett forskningsstött arbete i Helsingborg visar att utvecklingen går att vända. Många av barnen presterade under sin förmåga i skolan. Lärarna hade låga förväntningar och undervärderade barnens kunskapsluckor. Men med rätt stöd klarar sig barnen bra i skolan.

Alla kommunens familjehemsplacerade barn i låg- och mellanstadiet testas systematiskt med psykologiska och skolpedagogiska instrument. Ett team med specialpedagog,

psykolog och socialsekreterare ger sedan anpassat stöd efter varje barns behov till barnet, familjehemmet och skolan. Resultaten är mycket goda: alla presterar påtagligt bättre i skolan och barnens relationer med kamrater och vuxna har blivit bättre. I Helsingborg och Landskrona används nu samma metod också till andra socialt utsatta barn som har svårt att klara skolan; barn i familjer med långvarigt försörjningsstöd och barn som nyligen anlänt till Sverige.

För att stärka stödet till utsatta barn föreslår Folkpartiet att varje barn vid placering i familjehem, HVB eller särskilda ungdomshem ska genomgå en skolpsykologisk och pedagogisk utredning. Detta ska ske i alla kommuner genom lag eller överenskommelse mellan stat och kommuner. Med utredningen som grund ska varje placerat barn ha rätt till stöd i skolarbetet utifrån sina egna förutsättningar och behov. Vi vill också säkerställa rätten till utbildning för barn som är placerade på HVB i alla kommuner genom förordningsändringar² samt förtydliga socialtjänstens skyldighet att följa upp varje placerat barns skolgång.

² Skolinspektionen skriver i rapport 2010:2 Undervisning vid Hem för vård eller boende att ”En bidragande orsak till att HVB inte alltid varit medvetna om vilka krav som ställs på dem som ansvariga för den särskilda undervisningen är att bestämmelserna om särskild undervisning inte är tydliga. I lagrådsremissen om en ny skollag föreslås att den kommun där HVB ligger ska ansvara för den särskilda undervisningen. Även om detta genomförs krävs kompletterande, tydliga bestämmelser på förordningsnivå på motsvarande sätt som idag gäller för de särskilda ungdomshemmen som bedrivs av Statens institutionsstyrelse. Detta skulle bidra till att säkerställa elevernas rätt till utbildning.”